

180en gutuna txalagarria da. Eta RTVEko giro ustel eta kirastuan haize garbi pittin bat sartzen utziko duen leiho txiki bat ireki dutela uste dut. Ez al du inork leiho hori ixten asmatuko... ■ *Manolo Pagola.*

## Ongi etorri, Tribuna Vasca

*Tribuna Vasca* jaio da. Zorionez. Zorionak.

Ongietorririk ematea «ofizialki» eskatu ez bazait ere, beste batzuekin batera kalera atera nahi nuke nere ongietorririk abegitsuena emateko.

Biziki poztu nau *Tribuna Vasca*-ren jaiotzak. Eta pozteko arrazoi ugari ditugu.

Ez al da ba poztekoa Euskal Herriko kazetaritzaren lur idor eta elkor honetan kazeta berri baten jaiotza? Haur berri bat sortu zaigu. Itsusia da? Polita da? Bost axola! Gainera, geroak esango du polita ala itsusia den!

Pozten gara, bai, gizarte pluralista baten aldeko garelako. Eta indar sozial jakin baten arazoketa asumi dezakeelako TVK.

Edozein egunkariren jaiotzak pozten bagaitu, are gehiago egunkari hori «independiente, liberal y progresista» denean.

Halere, ohar pare bat pozaren bestaldean.

Bat. Egunkari berri bat sortu da bai, baina, azken JAKINEN tamalgarritzat jotzen den bide beretik: alderdi politiko baten eskutik alegia, kasu honetan PSOErekiko hurbiltasun handiegarekin.

Eta bi. Ikusi dut lehen zenbakia, eta arreta bereziz «edición especial» delakoa. Eta? PSOEek ez du euskal kulturarik aintzat hartzen. Ez artikulu bat euskaraz, ez eta euskal kultur langile baten lankidetzarik. Ez genuen inon euskaltzetasunaren arrastorik ikusi ahal izan. ■ *Joan Altzibar.*

## Torturaren kultura

Amaitu berria da Zorroagako Filosofi Fakultateak torturari buruz eraturiko astealdia.

Ez dakit bertan emaniko hitzaldiak argitaratuko diren ala ez. Egunkariren artean EGINek egunero aipamen zabala eman die; hala ere, guztiak batean kaleratzea baliozko izango litzatekeela uste dut.

Dena dela, areto batetan egin den azterketak luzapena behar du; gizarteratu egin behar du. Luzatu eta hedatu egin behar da gure Herrian jasaten den torturaren fenomenoari buruzko gogoeta. Horren inguruan eraiki nahi den —eraiki den— isiltasun-hesia salatu izan da, hain zuzen ere, gehienbat astealdi horretan.

Gogarte horixe luzatzera datoz ondoko lerro hauek...

Alfonso Sastre-k bere hitzaldian jaulkiriko bi hitzok —«*torturaren kultura*», alegia— oso egoki biltzen dutela uste dut astealdian egin den gogartearen funtsa.

Gertakari bat da tortura gure Herrian. Egunerokoa. Behin eta berriro, ia etengabe, astintzen gaituzte horren zipriztinek eta asaldatzen horren garraisiek. Gure inguruan, gure artean, gure aurrean gertatzen ari den fenomeno samina da tortura.

Baina gaitzerdi, azken aldiko edo lehenagoko fenomeno zirkunstantzial hutsa balitz tortura. Torturazaileak baztertuz, Gobernu edo erregimen jakin hori aldatuz, lege batzu ezereztatuz, tortura amaitu eta ezkutatuko balitz, gaitzerdi!

Baina sistema baten barruko metodoa denean tortura, sistemari berari osorik itsatsia, orduan larriagoa eta etsigarriagoa gertatzen da fenomenoak. Mende askotako Mendebaleko zibilizazioari loturik dago tortura. Kultur sistemaren barruko zera sistematikoa bihurtu da historian zehar. Kultura horrek barneratua dauka torturaren elementua. Eta ez da aski horren kontrako legeren bat aldarrikatzea, gizarteko tortura-aztura luzea erazuteko.

Torturaren sustrai historiko eta kultural horiek kontutan hartuz bakarrik antola daiteke horren kontrako burruka egunerokoa eta historikoa: kultur sistema bat aldatzeko burruka. Torturaren kultura!

Kulturazkoa denez, tortura ez dario berez giza naturari. Biolentzia eta tortura ez dira berdindu ez nahasi behar. Indarkeri modu eta metodo bat da tortura, ingurune, asmo eta helburu jakin batzuetarako ezarria. Biolentzia landua da tortura; kultur sistema osoak eskaintzen dituen tresnen bidez landua.

Zibilizazioan eta kultur sisteman (ekonomikoan, sozialean, ideologikoan, politikoan) tortura instituzionaldurik dagoenean, ez da aski instituzio jakin hori erazuten saiatzea; sistema bera aldatu eta irauli beharra dago. Horregatik, torturaren kontrako burrukak berez darama —eraman behar du— hori babesten eta oinarritzen duen sistemaren aurkakoa, benetan orokorra eta koherentea izango bada hura.

Azken mendeotan legez tortura baztertzea lortu baldin bada, lorpen eta garaipen horretaz baliatu beharra dago noski. Aurrenik gure gizartearen barruko kontraizanak salatzeke; izan ere, horrelako legeak ematen baldin baditu ere, sistemaren barruan

bertan aurkitzen dira bestelako elementu legal eta instituzionalak, torturaren kontrako legeak nolabait ezereztatzen dituztenak eta sistemaren zaintzaileek eta eusleek torturaren kontra egiten dituzten gaitzespenak baliogabetzen dituztenak.

Biolentzi mota bat da tortura: biolentzia oso berezia eta landua. Biolentziaren historiaren eta kulturaren barnean ikusi behar da, beraz, torturaren kultura. Zalantzarik gabe, biolentzia osoaren eta mota guztien sustraiak eta elkarrekiko loturak aztertzeraz eramango gintuzke torturaren azterketak. Hala ere, eta Fernando Savater-ek aitortzen zuenez, ez dago biolentzi modu guztiak berdintzerik eta nahasterik. Horixe izango litzateke, hain zuzen, torturaren kulturaren kontrako burrukari bere oinarri sakonenak kentzea. Horretxek ematen dio torturaren kulturari eta sistemari bere barruko kontraizanak estaltzeko bidea. ■  
P. Kortabarria.

## Karlista eta sozialista

Maiatzaren 9an PSOEk bere *Tribuna Vasca* estreinatu zuen, eta EKak bere «Montejurra 82» ospatu zuen. Eta EKako Zufia jaunak deklarazio batzuk egin zituen *Tribuna Vasca* horretan.

Zufiak zioenez, abertzaletasunetik geroz eta urrutiago daude beraiek. Zeren eta, zer da abertzaletasuna? Zufiaren erantzuna: «fanatismo, intolerantzia, egoísmo e insolidaridad».

Nazionalismotik, beraz, geroz eta urrunago. Geroz eta hurbilago, alderantziz, PSOEngandik, zeren eta «ambos partidos propugnamos el socialismo como forma de concebir la sociedad».

Hurbiltze eta urruntze askotxo, ezta? EKArekin lehen harritu ginenok, egia esan, orain ez hainbeste. Zufiarekin gizarte-alternatibak aginte-aulkia behar du inondik ere. ■ Joan Larrinaga.

## València: ortografiaren katramila politikoak

Euskal Herrian, eta gure aldizkari honetan bertan, oso gutxi aipatu izan da València-ko kultur eta hizkuntz egoera. Barne-gatazka sinestezina duen hizkuntz egoera. Alderdi-politika egiteko, inon gutxitan bezala darabiltzate han hizkuntza baten (=katalana) barneko nabardura dialektal txikiak. Egia esan, gure batasun-borrorak berak ere txiki gelditzen dira han gertatzen ari denaren ondoan.